

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

Sayı : E-72079556-610-16934546

Konu : Soru Önergeleri

(7/24564-7/24683-7/25617-7/25619)

7/24564 GK 119

7/24683 GK 120

7/25617 GK 133

7/25619 GK 133

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 05.03.2025 tarihli ve 1592895 sayılı yazınız.

b) 07.03.2025 tarihli ve 1594392 sayılı yazınız.

c) 24.03.2025 tarihli ve 1602858 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan ve Bakanlığımıza yöneltilen 7/24564, 7/24683, 7/25617 ve 7/25619 Esas Numaralı yazılı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ

Bakan

Ek: 7/24564-7/24683-7/25617-7/25619 Cevap Metni (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 7E74C449-B652-4FAF-AEF7-66B7053143BF

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK

Sosyal Çalışmacı

Telefon No:(312) 705 73 30

7/24564, 7/24683, 7/25617 ve 7/25619 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergelerine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız tarafından çocuklarımızın ve gençlerimizin sağlıklı gelişimini temin etmek amacıyla; çocuklarımızın üstün yararı ilkesi doğrultusunda risklere karşı güçlü ve duyarlı nesiller yetiştirmek üzere koruyucu, önleyici ve destekleyici çalışmalar yürütülmektedir.

Bakanlığımızca çocuk refahını yükseltme hedefi çerçevesinde alandaki sorun ve ihtiyaçlar ile yapılması gereken çalışmaları belirlemek üzere ulusal bir belge ve eylem planının uygulamada birliği sağlayacağı ve faaliyetlerin izlenmesini kolaylaştıracağı değerlendirilmiş olup bu bağlamda “2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı” hazırlanmıştır. Planda;

- Çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddeti önlemeye yönelik eğitimlerde kullanılmak üzere standart paketlerin/ programların geliştirilmesi ve eğitimlerin gerçekleştirilmesi,
- Çocuklara yönelik, istismar riskinden korunma eğitimi verilmesi,
- Çocuklara yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin ortadan kaldırılması, olumlu ebeveynlik becerilerinin geliştirilebilmesi için bilgilendirme dokümanı hazırlanması ve ailelere eğitim verilmesi,
- Risk altında olduğu tespit edilen çocukların uygun hizmetlerden yararlandırılması ve hizmetlerin takibinin sağlanması,
- Risk altındaki çocuklara ilişkin bildirimleri/başvuruları alma ve değerlendirme yapma sorumluluğu olan kurum ve kuruluşların değerlendirme kapasitelerinin güçlendirilmesi,
- Riskli gruplara ve çocukla çalışan profesyonellere yönelik etkin eğitim programlarının oluşturulması ve eğitimlerin verilmesi,

Faaliyet başlıkları yer almakta olup bahse konu faaliyetler kurumlar arası iş birliği ile yürütülmektedir.

Bakanlığımızca çocukların ihmal ve istismardan korunmasına yönelik koruyucu ve önleyici hizmetler kapsamında çocukların korunması ve desteklenmesine yönelik faaliyetlerin bir bölümünü de eğitici, rehberlik edici ve farkındalık oluşturmaya yönelik faaliyetler oluşturmaktadır. Bu yöndeki çalışmalarımız ihtiyaçlar doğrultusunda çocukları, ebeveynleri, çocuklarla çalışan profesyonelleri, çocuklarla temas halinde olan tüm yetişkinleri ve nihayetinde toplumun genelini kapsamaktadır.

11. ve 12. Kalkınma Planı ile 2022, 2023 ve 2024 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında yer alan “*Erken çocukluk döneminden başlamak üzere çocuklara ihmal, istismar ve şiddet konularında farkındalık eğitimleri verilecek, çocukların yaşam becerileri güçlendirilecektir.*” tedbiri doğrultusunda Bakanlığımız tarafından 0-18 yaş aralığındaki çocukların ihmal, istismar ve şiddetten korunması, iyilik hallerinin artırılması, sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla “Çocukların Yaşam Becerilerinin Güçlendirilmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Farkındalık Eğitim Programı” hazırlanmaktadır. Eğitim programının ilk aşaması olarak 0-6 yaş aralığındaki çocukların ebeveyn/bakım verenlerine yönelik modüller tamamlanmış, modül eğitimleri vermeye başlanmıştır. Program; “*İhmal ve İstismarın Önlenmesi-Ebeveyn İçin Temel Bilgiler*”, “*Ebeveynlik*”, “*Gelişim*”, “*Duyarlı Bakım*”, “*Pozitif Disiplin*”, “*Günlük Rutinler*”, “*Dijital Ebeveynlik*”, “*Etkileşimli Rutinler: Oyun Oynama ve Kitap Okuma*” başlıklı modüllerden oluşmaktadır. Programın 7-18 yaş grubu çocuklara ve ebeveynlerine yönelik modüllerinin geliştirilmesine ilişkin çalışmalar başlatılmış olup ilgili modüllerde ihmal ve istismarın

önlenmesi, bağımlılık ve önlenmesi, akran zorbalığı, iletişim vb. konular da programa dahil edilecektir.

Bakanlığımıza bağlı olarak hizmet veren çocuk bakım kuruluşları, bakım altında bulunan çocuk sayıları, çocuğa yönelik diğer hizmetler ve yararlanan çocuk sayılarını içeren kurumsal istatistiklerimiz <https://aile.gov.tr/sghd> adresinde ve Bakanlığımız sosyal medya hesaplarında yer almaktadır.

Ülkemizdeki evlilik yaşına ilişkin hükümler 4721 sayılı Medeni Kanunun 124 üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Evlilik yaşı ile ilgili veriler, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi'nden (MERNİS) elde edilmekte, ilgili istatistikler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından belirli dönemlerde yayımlanmaktadır.

Bakanlığımız çalışmaları sonucunda, yıl bazında erken yaşta evlenme oranlarındaki güncel değişimler ve iyileşme oranları TÜİK verilerine yansımış olup belirli dönemlerde yayımlanan istatistiklerde ilgili verilere ulaşılabilmektedir.

Erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele kapsamında ülkemizde önemli adımlar atılmış, bu çalışmalar ile; 2002 yılında %7,3 olan 16-17 yaşında evlenen kız çocuğu oranı, 2024 yılında %77 oranında azalmıştır.

Türkiye'de erken yaşta evliliklerin önlenmesine yönelik kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları dâhil olmak üzere ilgili tüm tarafların katılımı ile kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede yapılan çalışmalar;

2002 yılında yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu ile kadınlar için evlenme yaşı 15'ten 17'ye yükselterek erkeklerle eşitlenmiştir.

765 sayılı Mülga Türk Ceza Kanunu'nun 423 üncü maddesi ile hüküm altına alınan *on beş yaşını dolduran bir kız çocuğuna yönelik cinsel istismar fiilinin cezasının evlenme ile ortadan kalkması uygulamasının kaldırılması* erken yaşta evliliklerin önlenmesi ve kadına yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik önemli bir düzenleme gerçekleştirilmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile reşit olmayan kişiyle cinsel ilişkide bulunmak ve çocukların cinsel istismarı fiillerinin bağımsız suçlar olarak tanımlanmış, 2014 yılında bu suçlara ilişkin cezalarda artırımına gidilmiştir.

Bakanlığımız tarafından 2017 yılından beri TÜİK verilerine göre erken yaşta evlilik sayılarının Türkiye ortalamasının üstünde olduğu illerde İl Eylem Planı çalışması gerçekleştirilmektedir. 2017-2019 yıllarında 19 ilde (Ağrı, Aksaray, Antalya, Bitlis, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Iğdır, İzmir/Kiraz, Kahramanmaraş, Kars, Kilis, Mardin, Muş, Nevşehir, Niğde, Şanlıurfa, Van ve Yozgat), 2022 yılında 4 ilde (Afyonkarahisar, Ardahan, Edirne ve Siirt), 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından 5 ilde (Adana, Adıyaman, Elâzığ, Osmaniye ve Malatya), 2024 Mayıs ayında Batman ilinde yürürlüğe giren Eylem Planı ile toplam 29 ilde İl Eylem Planı yürürlüktedir. 2025 yılında İl Eylem Planları kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesi ve izlenmesi amacıyla çalışmalar yapılmaya devam edilecektir.

Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planları kapsamında farklı hedef gruplara yönelik bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları yapılmasına yoğunlaşılmakta; kız çocuklarının güçlendirilmesi, erken yaşta evliliklerin araştırılması, görsel yazılı materyal hazırlanması, kız çocuklarının rol model kadınlarla buluşturulması etkinlikleri gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımız ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) arasında dezavantajlı çocukların korunması, gelişim ve katılım haklarından yararlanabilmelerinin

güçlendirilmesi amacıyla “Ortak Çalışma Planları” imzalanmaktadır. Ortak çalışma planı kapsamında, Bakanlığımız tarafından birçok kamu kurum ve kuruluşuna yönelik erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konusunda eğitimler verilmiştir. Bu eğitimlerle 1.381 kamu personeline ulaşılmıştır.

Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün birlikte nihai yararlanıcısı olduğu IPA-II kapsamında yürütülen “Türkiye’de Çocuk Haklarının Desteklenmesi İçin Teknik Yardım Projesi” kapsamında *erken yaşta evliliklerin önlenmesine yönelik bir eğitim modülü hazırlanmış, genel kamuoyuna yönelik bir afiş, esnaflara yönelik bir afiş, eğitim ve farkındalık çalışmalarında kullanılmak üzere bir broşür ile lise öğrencilerine yönelik erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadeleye ilişkin bilgiler içeren okul defteri tasarlanmış ve Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planları olan İl Müdürlüklerine dağıtımı tamamlanmıştır. Proje kapsamında ayrıca eğitim ve farkındalık çalışmalarında kullanılmak üzere bir infografik film ile TV kanallarında yayımlanmak üzere bir kamu spotu hazırlanmış olup* hazırlanan materyaller Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planı olan illere iletilmiştir.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) iş birliğinde Ankara Kızılcahamam’da deprem illeri de dâhil olmak üzere İl Eylem Planı olan illerin İl Müdürlüklerinde görev yapan toplamda 100 yönetici ve meslek elemanına yönelik “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planlarının Desteklenmesi Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir.

UN Women İş birliğinde Türkiye’de Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Ortak Programı’nın kapanış etkinlikleri kapsamında “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planlarının Desteklenmesi İhtiyaç Tespiti Toplantısı” gerçekleştirilmiştir. Toplantılara Adana, Adıyaman, Afyonkarahisar, Aksaray, Ardahan, Aydın, Elazığ, Edirne, Malatya, Osmaniye, Siirt, Van Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden yönetici ve meslek elemanları katılım sağlamıştır. Toplantıda EYZEM kapsamında gerçekleştirilen çalıştay ve eğitimler değerlendirilmiş, yeni ihtiyaçlar tespit edilmiş ve iyi uygulama örneklerine ilişkin paylaşım yapılmıştır.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2024 Yılı Faaliyet Planı’nın Toplumsal Farkındalık ana hedefi altında yer alan *"Roman vatandaşlarımıza yönelik erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konusunda farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirilecektir."* faaliyeti kapsamında Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ile iş birliğinde İzmir ilinde, ildeki ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, Roman nüfusun yoğunlukla yaşadığı bölgelerdeki Sosyal Hizmet Kuruluşlarında görev yapan meslek elemanları, Roman STK’lar ile farklı illerden Roman Saha Koordinatörlerinin katılımıyla “Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Ekseninde Roman Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda erken yaşta ve zorla evlilikler ile kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin temel kavramlar tartışılmış, Roman nüfus arasında erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesi amacıyla proje ve faaliyet önerileri geliştirilmiştir.

Bakanlığımız bu kapsamda yapılan çalışmalarla erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadelesini kararlılıkla sürdürülmektedir.

Ayrıca 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 20 nci maddesinin 2 nci fıkrasına istinaden Bakanlığımız açılmış davalara katılmakta olup adli süreçlere ilişkin yargılama aşamaları sonuna kadar takip edilmektedir.

Bakanlığımız tarafından, Cumhuriyet Başsavcılıklarınca yürütülen soruşturma dosyalarına, 6284 sayılı Kanun kapsamında davaya müdahillik hususunun değerlendirilebilmesi için soruşturma sonucunun Bakanlığımıza tebliğ edilmesi talepli dilekçe sunulmaktadır.

Soruşturma sonucunun tebliği halinde, soruşturma sonucunda dava açılmış ve iddianame düzenlenmişse Bakanlığımızca davaya müdahillik hususu değerlendirilmekte, soruşturma sonucunda kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi halinde ise Bakanlığımızca bu karara itiraz hususu değerlendirilmektedir.

Bakanlığımız bu kapsamda yapılan çalışmalarla erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadelesini kararlılıkla sürdürmektedir.

Diğer taraftan adli vakalar, dava süreçleri ve sonuçları konusundaki temel veriler Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı veri sistemleri üzerinden toplandığından, istatistiki bilgi içeren hususların ilgili Bakanlıklardan talep edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.